

Activiteiten 2022

**9 oktober - Daguitstap De Liereman
Oud-Turnhout (meer info op p. 3)
OPGEPAST: DATUM GEWIJZIGD**

16 oktober - Paddenstoelenwandeling
Wolfspuiten 14u - 16u

26 november - dag van de natuur
Kattebroekbos 14u - 16u30

Sleedoornpage

26 november dag van de natuur

ligusterpijlstaart

Natuurpunt Dilbeek beheert meer dan 20 ha natuurgebied, gelegen in 3 projectgebieden. Kom kennis maken met hoe we dit beheer aanpakken. We werken in ons recentst aangekochte terrein Kattebroekbos. Dit is een uitgelezen kans om concreet een handje toe te steken, ook voor je (klein)kinderen. We gaan er het boswandelpad vrijmaken en een bosrand aanplanten met *sleedoorn*, *meidoorn* en *liguster* en hopen hiermee mooie vlindersoorten te lokken zoals o.a. *sleedoornpage* en *ligusterpijlstaart*, maar ook om de omgeving

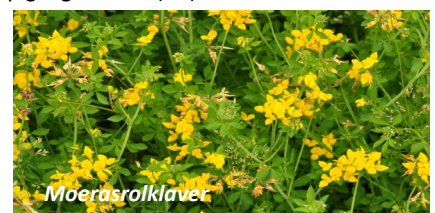
te verfraaien en sluikestorters te weren.

Aangewezen: stevig schoeisel of laarzen, een spade (als je die hebt). Wij zorgen voor handschoenen, plantgoed, gereedschap en lekkere drankjes. De Dag van de Natuur is dit jaar speciaal gericht op kinderen. Het wordt een echte **SNUIT-activiteit!** Breng dus al uw beschikbare (klein)kinderen mee! Afspraak: op **26 november** op de parking aan de voet van de **Thaborberg**, Kattebroekstraat 199, van 14.00 tot 16.30 uur. (ED)

Droog, droger, droogst

Het vijfde droge voorjaar in zes jaar tijd. En dit jaar ook nog een **extreem droge zomer**. Onze landbouwers, vaak al op enige leeftijd, bevestigen dat ze dit nog nooit hebben meegeemaakt. Klasse-2-waterlopen zoals de Pedebek in Schepdaal en Itterbek waren begin september compleet drooggevallen. Ook alle amfibieënpoelen stonden droog. Vanzelfsprekend lijdt het waterleven hieronder. Waardevolle moerasvegetaties op vochthoudende valleibodems, zoals in Ter Pede, hielden nog wel stand. Het mag de voorbijganger dan wel wat geregend hebben, toch staan heel wat grondwaterstanden nog steeds veel te laag. In Ter Pede is de **grondwaterstand** gezakt met een halve meter t.o.v. vorig jaar (meting eind juli). Vroeg of laat kunnen we er mineralisatie van de bodem verwachten, vrijkomen van nutriënten en dus verzuuring. Een lichtpuntje: door de droogte van de afgelopen zomer is grasgroei beperkt gebleven. Mooi bloeiende kruiden zoals *heelblaadjes* en *moerasrolklaver* zijn afgelopen zomer zo beter tot hun recht gekomen, o.a. naast Zibbeekbos. Oranje luzernevlinders fladderden er vrolijk rond. Maar als de verdroging zich in onze hooilanden doorzet verdwijnen die mooie soorten weer. Vlinders associëren we met zon en stralend weer, maar toch kunnen zowel de rupsen als de volwassen **vlinders** niet goed tegen droogte. Overleven in een versnipperd natuurgebied in een verstedelijkte regio wordt zo een uitdaging. Toen de *grote brandnetel*, de enige voedselplant voor de rupsen van de *dagpauwoog*, in juli 2018 massaal verdroorde, stierven alle rupsen. In de zomer van 2018 stonden de bermen vol bloemen, maar zonder vlinders. De nectar-

productie van planten vermindert onder droogtestress. *Veldlathyrus* en *gewone brunel* kunnen nectarloze bloemen voortbrengen. *Esparcetteklaver* vormt onder droogtestress dan weer minder bloemen per bloeiwijze. Ook bossen lopen risico's. Boomsoorten zijn verzwakt - al dan niet door de droogte in combinatie met andere **stressfactoren**, zoals ziektes. *Fijnsparren*, weliswaar niet van nature bij ons voorkomend, sterven momenteel gewoon af. Interessante bosplanten (*daslook*, *klaverzuring*, *eenbes*, ...) houden maar stand in het koele microklimaat van goed gebufferde boskernen. Op onze Thaborberg is dat nog altijd zo hoewel het droogvallen van de bronzone zorgen baart. Het kronendak zal er gesloten moeten blijven en de bosrand verder versterkt. Maar wat vooral overal nodig is: het vasthouden van regenwater, zodat het kan infiltreren in de bodem ipv weg te lopen via de riolering. Dat is mogelijk door de aanleg van waterinfiltratiezones en door woon- en industriezones te ontharden. De **verharding** gaat nu alsmat verder. Werp maar eens een blik op recent aangelegde wegen en voortuinen in onze gemeente. Gecontroleerde peilverhogingen in onze waterlopen en overstromingsgebieden kunnen ook leiden tot de nodige vernatting en waterinfiltratie. In onze gemeente moet het anti-verdrogingsbeleid nog helemaal op gang komen. (ED)

Moerasrolklaver

Meer info

www.natuurpunt.be/afdelingen/natuurpunt-dilbeek

Contact

Eric De Jonge 0495 77 65 27

Digitale contacten

npdilbeek@gmail.com

www.facebook.com/natuurpuntdilbeek

Rekeningnummer

BE33 5230 8095 3346

V.u. Fre Rampelbergh, Korenvelddaan 1, 1700 Dilbeek

Europese rode eekhoorn

Natuur verbinden via Rondenbos en Vlaanderenlaan

Gewone pad

In vorig Natuur•contactnummer schetsten we de mogelijke **natuurverbindingen** tussen de Wolfspuiten en de Thaborberg. Ook in westelijke richting kunnen de Wolfspuiten natuurgericht ontsloten worden, mits daartoe een doelgericht beleid gevoerd wordt vanuit de noodzaak voor natuurbehoud en -ontwikkeling. Zo is in het ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) Open Ruimte, begin dit jaar goedgekeurd door de gemeenteraad, de vallei van de Smissenboswaterloop (als A aangeduid op de figuur) herbestemd als natuurgebied. Dit kan de aanzet worden voor twee **groene corridors** via zgn. groene vingers (B, C), langgerekte bosjes die lang geleden werden gepland én aangelegd bij de ontwikkeling van het woongebied langs de Smissenbosstraat en de Lange Haagstraat (BPA Wolsem). Enige herinrichting van beide bosjes in functie van faunamigratie is wel aangewezen (afsluitingen weghalen of bijplaatsen, extra aanplantingen).

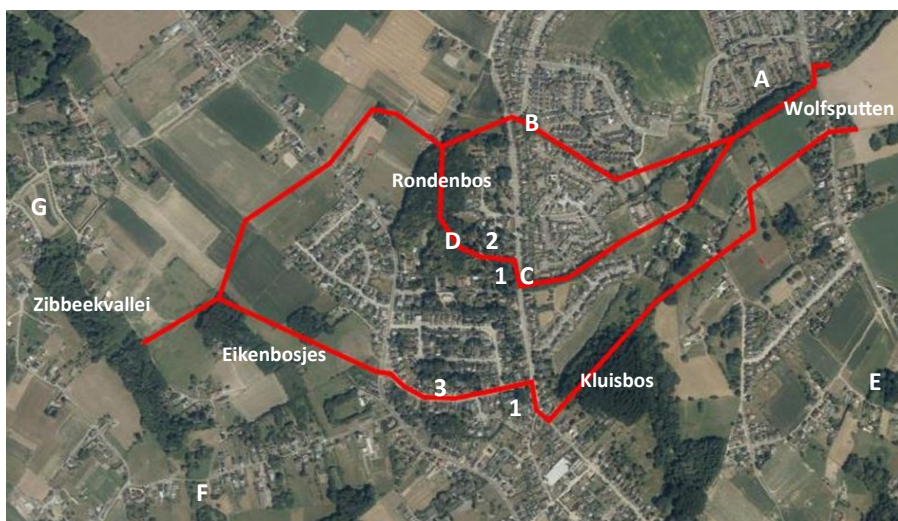
De meest noordelijke corridor lijkt het makkelijkst te realiseren, gebruik makend van de noordelijke tip van het **Rondenbos** (of wat ervan overblijft) en kleine (eiken) bosjes in de open ruimte ten westen en zuidwesten ervan. Enkel een beperkte wegdekaan-

passing, die planten en dieren uitnodigt over te steken, op de hoek van de Smissenbos- en de Lange Haagstraat, is aangewezen. Deze maatregel zal ook verkeersremmend werken. Bij de corridor via groene vinger C is er iets meer werk, nl. een wegdek-aanpassing van een stukje Smissenbosstraat (1) en van de Berkendreef (2), langswaar dieren een veilige weg kunnen vinden richting Rondenbos. Een klein bosgedeelte werd hier recent overigens ook extra bestemd als natuurgebied.

De mooiste corridor kan evenwel aangelegd worden via **Kluisbos**, dat aanleunt bij de

veel te brede Vlaanderenlaan (3), die uitkomt op de Bodegemstraat, rechtover een open ruimte met diverse bosjes, nu al een uitstekend natuurverbindingsgebied. Heraanleg van de Vlaanderenlaan dringt zich al langer op: ontharding, drastische versmaling van de rijweg, aanleg van een nieuwe **groene vinger** tussen de Bodegemstraat en de Smissenbosstraat (beperkte wegdek-aanpassing van deze laatste).

Ten slotte: ook in de Zibbeekvallei werd er herbestemd zodat migraties van fauna en flora nu optimaal kunnen verlopen, mits een kleine wegdek-aanpassing na ontharding van de Brugstraat. (ED)

Beheer je graag mee?

Van harte welkom!

In 2022 werd in onze natuurgebieden weer al flink gemaaid, geharkt en gesnoeid om de biodiversiteit te behouden en verder te ontwikkelen. We kunnen hiervoor steeds weer rekenen op een 20-tal vrijwilligers en scholieren. Zo toverden ze dit jaar meer dan 2000 zeldzame orchideeën tevoorschijn in Ter Pede, ongezien in onze gemeente en ver daarbuiten.

Natuurbeheer werkt!

Wil je ook iets concreets doen voor de Dilbeekse natuur, samen met gelijkgezinden? Sluit je dan aan bij ons natuurbeheerteam.

Een mailtje naar npdilbeek@gmail.com volstaat. We nemen je dan op in onze mailinglist en houden je op de hoogte.

Noteer alvast volgende natuurbeheerdata in je agenda:

29 oktober: Thaborberg - maaien

26 november: Kattebroekbos - wandelweg

Op **zaterdagen** werken we telkens van 10u tot 12u30, en van 14u tot 16u30.

Op **donderdagdagen** beginnen we in de vooravond en gaan we door tot het donker wordt. (ED)

Ga je mee naar De Liereman in Oud-Turnhout?

Dit jaar organiseren we geen natuur•weekend maar gaan we op **zondag 9 oktober** op stap in de Kempen. In de voormiddag krijgen we een rondleiding in het Natuur•museum in Turnhout met haar ecologische natuurtuin. Na de middag (picknick meenemen) ontdekken we met een gids **De Liereman in Oud-Turnhout**, één van de oudste natuurgebieden van ons land. Het gebied van **439 ha** herbergt een grote verscheidenheid aan typisch Kempische vegetaties gaande van natte en droge heide, gagelstruweel, elzen- en wilgenbroek, berken-eikenbos, dennenbos, stuifduin, heischraal grasland tot weidevogelgebied. Vanuit het bezoekerscentrum trekken we met een lokale gids het gebied in.

Zin om mee te gaan? **Schrijf in voor 5 oktober** via npdilbeek@gmail.com. We regelen kostendelend vervoer. **Kostprijs gidsbeurten** (ter plaatse betalen): **10 euro per persoon**; < 18 jaar: gratis.

Vertrek om 9 uur (stipt) op de parking Westrand, Dilbeek. Thuiskomst: rond 18.00 uur.

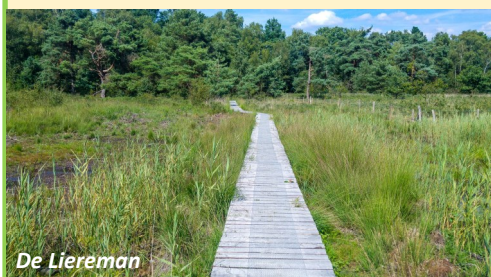
Bezoekadressen:

Natuurpunt Museum: Graatakker 11, 2300 Turnhout

Landschap De Liereman: Schuurhovenberg 43, 2360 Oud-Turnhout

Niet vergeten: picknick, stevig schoeisel

Meer info nodig? Mail naar npdilbeek@gmail.com of bel: 0495 77 65 27. (ED)

De Liereman

De Liereman

De herfst, dan zeg je toch...paddenstoelen

Geweizwam

Paddenstoelen, de 'vruchten' van een zwam, hebben water nodig om te kunnen verschijnen. Voor de typische augustuspaddenstoelen (zoals de *Reuzenchampignon* – *Agaricus augustus*) was

Reuzenchampignon

dit jaar rampzalig. Symbionten, zwammen die een relatie hebben met bomen, waar beide voordeel uithalen, kregen het hard te verduren. Voor de Wolfsputen werd in augustus geen enkele symbiont ingevoerd op warnemingen.be, ook de *gele aardappelbovist* niet, een soort die normaal goed tegen zomerse droogte kan. Van veel symbionten is echter nog niet duidelijk hoe

Gele aardappelbovist

goed hun ondergrondse zwamvlokken, waaruit de bovengrondse paddenstoelen groeien, extreme droogte kunnen overleven. We weten dus niet goed in welke mate deze zwakke paddenstoelenzomer wijst op slechte vruchtzetting bij een aantal soorten of ook een aanwijzing is dat de ondergrondse zwamvlokken zijn afgestorven. De aanwezigheid van symbionten heeft ook invloed op de bomen zelf. Hoe meer symbionten in een bos aanwezig zijn, hoe resistenter het bos tegen ziektes en droogte. Op termijn kan de droogte dus voor zowel de zwammen als de bomen een probleem worden.

Zwavelzwam

Roosmarijn Steeman en Wim Veraghtert, paddenstoelspecialisten van Natuurpunt, stelden vast dat parasitaire zwammen het dan weer opvallend beter hebben gedaan afgelopen droge zomer. Deze zwammen halen vocht uit het hout en halen wellicht voordeel uit de verminderde vitaliteit van hun gastheer. In de Wolfsputen floreerde zo de *Zwavelzwam*. Lees meer op: www.natuurpunt.be (ED)

Wees welkom op onze activiteiten

Wat kunnen we tijdens onze **paddenstoelenwandeling van 16 oktober** verwachten? In broekbossen en op zwaardere bodems, die gemakkelijk water vasthouden, zoals in de Wolfsputen, is er zeker nog hoop op paddenstoelen voor deze herfst. Zo hoopt onze **paddenstoelengids Jan Mertens** ons volgende soorten te kunnen tonen: *Gewone fopzwam*, *Peer-vormige stuifzwam*, *Helmycena*, *Stinkparasolzwam*, *Geschubde inktzwam*, *Geweizwam* en *Grote bloedsteelmycena*. Een beperkt aantal soorten maakt overigens vruchten die je zelfs het hele jaar door kan zien. Het gaat om soorten met harde, weinig vochthoudende vruchtlichamen zoals *tonderzwammen*. Ook gelatineuze vruchtlichamen zoals *echt judasoor*, die droge periodes overleven en bij regen terug opzwellen kan je het hele jaar door zien. **Afspraak: parking Westrand van 14.00 tot 16.00 uur.**

Gewone fopzwam

Wat gebeurde er de voorbije maanden?

Op 23 en 25 juni werd de **Zibbeekvallei** onder handen genomen. Op de open plek in Zibbeekbos maaiden onze vrijwilligers in functie van de mooi in bloei staande **heelblaadjes**. Op de ruigte aan Eigenveldbos werd het teveel aan ruigtekruiden vakkundig verwijderd. We waren getuige van een heel fraai kleurenpalet van bloemen. Onder andere **moerasspirea** en **wilgenroosjes** zorgden voor de leuke impressionistische beelden.

Op 17 juli gidste Marleen een groep van 23 geïnteresseerde natuurliefhebbers doorheen de **Wolfspuiten**. De drie uur durende tocht zorgde voor interessante en grappige verhalen over de geschiedenis en de plantengroei van dit natuurreservaat. We zagen heel wat verschillende **sprinkhanen**, dagvlinders en wantsen. De afwezigen hadden ongelijk!

Alhoewel er zwoel onweerachtig weer werd aangekondigd voor zondag 14 augustus was er toch veel volk om 14u bij de opening van de **Mostinckx bar**. Een 14 tal moedigen waagden zich zelfs aan een 90 minuten durende landschapswandeling begeleid door **natuurgids Monique**. Een deugddoend briesje zorgde samen met de schaduw van de vele bomen voor een aangename verkoeling. In de lente groeien de meeste eetbare planten en diegene die er nog stonden hadden last van de droogte waardoor ze taai waren geworden. Gelukkig konden we toch nog enkele boeiende planten ontdekken.

Op 28 juli en 25 augustus zorgde het vooravondbeheer voor een vers gemaaid **orchideeëntalud**. Ook het poeltje en het rietmoeras werden onder handen genomen. Het was een kurkdrome periode en dat kon je duidelijk zien aan de zeer lage waterstand van de Pedebeek en het droge moerasgebied. Vanaf midden september verwelkomden we opnieuw de **hooglanders** die ons op een biologische manier helpen met maaien. Welkom!

Op 18 september leidde natuurgids Claire, geholpen door rechterhand Danielle, 20 deelnemers met veel enthousiasme en kennis doorheen de **wondere wereld van de bomen**. Ze leerden de verschillende soorten herkennen, wat lenticellen zijn, en welke bladeren ze best wel en vooral niet gebruiken in de natuur. Ook wat ze voor de natuur en haar vele bewoners betekenen en dat bv beuken het met de klimaatopwarming ook zeer moeilijk zullen krijgen en eigenlijk gedoemd zijn om te verdwijnen. Ook het meten van de hoogte van de bomen kent nu geen geheimen meer. De 20 **enthousiaste deelnemers** leerden niet alleen veel bij, maar genoten ervan!

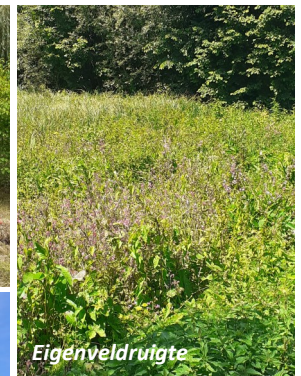
Icarusblauwtjes lusten Gueuze

Orchideeëntalud gemaaid

Maaiers in Zibbeekbos

Eigenveldruigte

Mostinckx bar geopend

Monique als gids

Op zoek naar smaakvolle natuur

Moerasspirea

Bomenwandeling met gids

Heelblaadjes

Dat ziet er lekker uit

Wilgenroosjes

Marleen gidst ons doorheen de Wolfspuiten